

PARTITIONUM
Theologicarum

Disputatio II.
DE DEO VNO
ET TRINO.

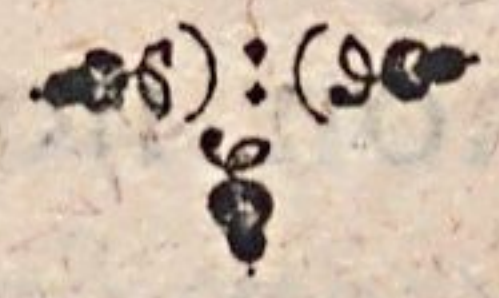
In illustri VVittebergensi Acade-
mia proposita.

PRÆSIDE

M. IACOBO MARTINI
Professore publico:

RESPONDENTE

M. IOHANNE CANVTI FORTHE-
lio è Bothniâ Orientali Peersörensi,

MAGDÆBURGI,

Excudebat Ioachimus Boëlius
Sumtibus Clementis Bergeri Bibliopola
Witteberg: Anno 1611.

Viris venerandis

Virtute, doctrinâ & pietate præstan-
tissimis,

DNO. CAROLO ERICI in Karlebÿ:	} Ostro- both- nia
DNO. CANUTO HENRICI in Peersøre.	
DNO. HENRICO MARTINI in Mustsaar.	
DNO. MATTHIÆ JACOBI in Woro:	
DNO. JACOBO SIGFRIDI in Peersøre-Lapu:	
DNO. ERICO JACOBI in Lorto:	
DNO. ISAACO ERICI in Peersøre: &	
DNO. JOHANNI MAGNI in Karlebÿ	[

Præposito, Pastoribus & verbi divini præ-
conibus vigilantissimis fidelissimisq; patri-
charissimo, cognatis colendissimis, fauto-
ribus honorandis, & amicis dilectis, singu-
lis & universis, omnibus pietatis & huma-
nitatis officijs æternùm prosequendis: in
perpetui amoris, honoris & gratitudinis
τεκμηρίον; nec non novi anni (quem omni-
bus vobis felicem & faustum esse jubeat is,
pro cujus nomine & gloria in hac *ἑξέρησεν* sta-
mus) strenam, hanc disputationem dica-
re, consecrare & devovere voluit.

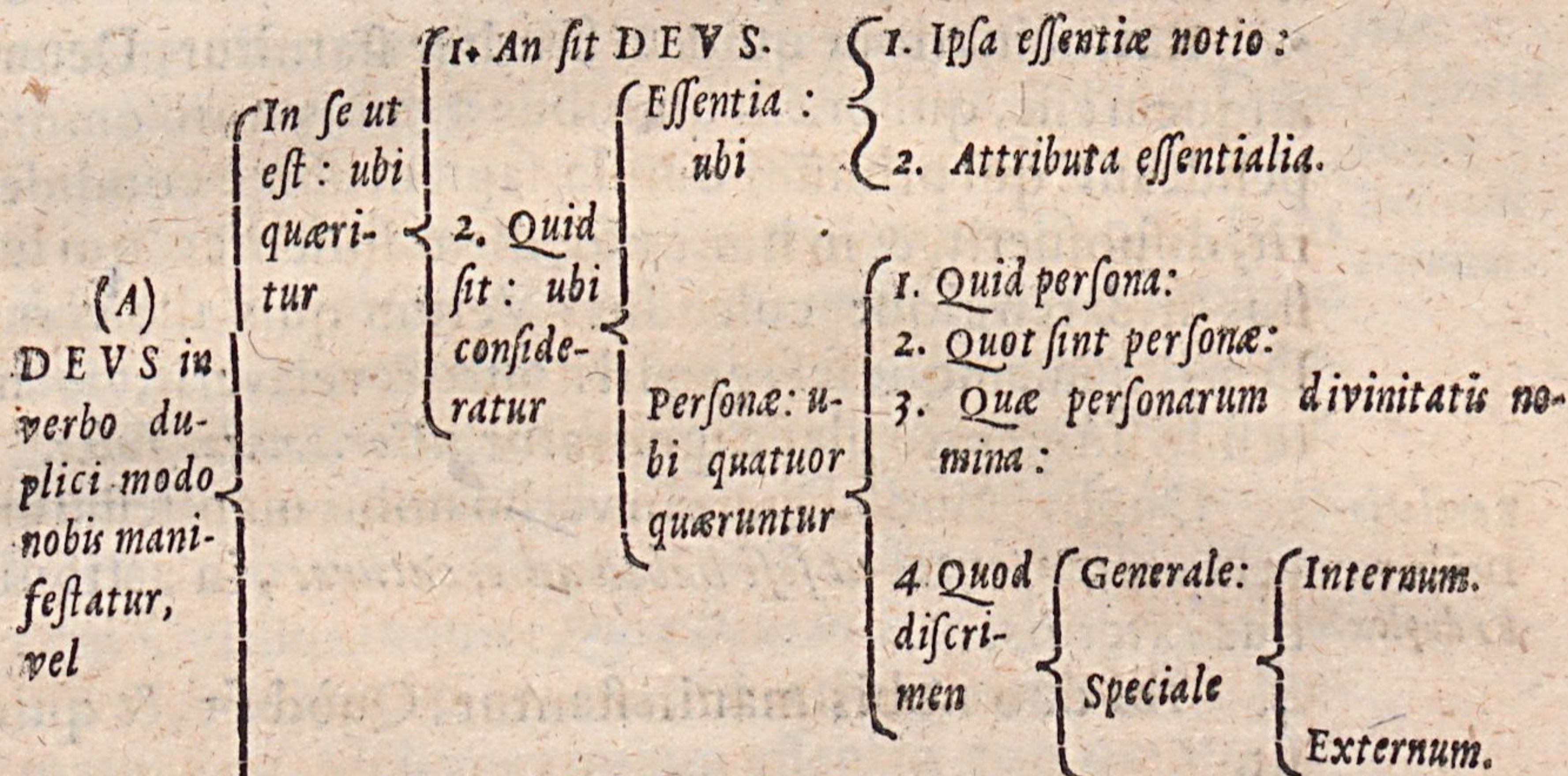
JOHANNES FORTHELIUS
Peersørens.

DISPUTATIO II.
DE DEO VNO ET TRINO.

ΑΠΟΣΚΙΑΣΜΑ.

Huius disputationis.

Respective, ut se habet ad creaturas: hoc est, in actionibus externis. (B)

CONTINUATIO.

*V*periore disputatione Verbi divini naturam inquisivimus, veritatemq; & certitudinē demonstravimus; nunc porro quid nobis patefactum sit in verbo, investigandum, sequitur.

1. Illud est τὸ ἀνωθεν θεῶν.
2. Ratiocinatione quidem firmiter statuitur, Deum aliquem esse, qui præsit omnibus à cuius nutu omnia pendeant, qui primū omnia sapientissimē condiderit, disposuerit, & in hunc usq; diem sustentet, qui iustus sit, & religione colendus: Verūm quis ille verus Deus, qualemque sese generi nostro revelaverit, tacente filio unigenito planē ignoratur, 1. Cor. 2. v. 12. Job. 1.

Revelatio Dei in verbo duplex. 3. Duplici modo Deus in verbo nobis manifestatur: vel ut est in se: vel ut sese habet ad creaturas, in actionibus externis.

4. Ibi duo nobis manifestantur: Quòd sit, & quid sit.

Deum esse probatur. 5. DEUM esse, docet scriptura partim testimoniis, partim effectis.

Testimonijs. 6. Testimonijs quidem: quandoquidem de divina essentia abundē testatur scriptura Deut. 4. v. 35, 39. c. 6. v. 4. c. 32. v. 39. 1. Sam. 2. v. 2. 2. Sam. 7. v. 22. c. 22. v. 32. 1. Reg. 8. v. 62. c. 18. v. 39. 2. Reg. 5. v. 15. c. 19. v. 15. Esaiæ 37. v. 20. item 42. v. 8. & c. 44. v. 6. Job. 4. v. 24. Act. 17. v. 27. & 28.

a. Effectus. 7. Effecta varia sunt: rerum omnium creatio, Israëlitarum ex AEGYPTO miraculosa eductio & liberatio, nec

nec non alia stupenda miracula, apparitiones, vaticinia, promissio & exhibitio Messiae, & id genus alia.

8. Cæterum etsi, quid sit **D E U S**, propriè definiri nequeat, quum sit infinitus: aliquo tamen modo ex verbo revelato describitur: nempe quoddam sit *essentia Spiritu-
lis, aterna, immensa, omnipotens, intelligens, liberrima,
verax, justa, misericors: quodq; una illa essentia sit Pater,
Filius, & Spiritus sanctus.*

9. In qua definitione duo sunt observanda: *Essentia* & *Persona*.

10. *Essentiam* quod spectat, probandum primùm, **D E O** rectè tribui essentiae notionem: 2. Deinde enumerata essentiae attributa.

11. **D E U M** essentiam esse, ipsum **I E H O V A E** nomen **D E O** in sacris literis attributum, aperte monstrat: unde etiam illa ad Moysen, responsio: *ero, qui era* Exod. 3. Item ibid. *Dic filijs Israel. Qui est, misit me:* Quod idem est, ac si dicas: *Ens misit me*, ut illud explicat Gregorius Magnus in *Orat. de natal. Christi*. Sic in *Apocalypsi* Job. 1. v. 8. legimus: *ἐγώ εἰμι τὸ α καὶ τὸ ω, ἀρχὴ ἔτελος, ἀρχὴ ὁ κύριος: ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.* Ad quem locum Cyrillus inquit: *Quia Deus in Apocalypsi de se dicit ὁ ὢν, ὁ ἦν* & bonâ Grammaticâ ratione ἀπὸ τῆς εἰναι formatur ἔσθια, ideò vocabulum essentiae non omninò alienum est & peregrinum à divinis scripturis.

12. Attributa Dei essentialia sunt. 1. Quod sit *Spiritus* sive essentia spiritualis Ioh. 4. v. 24. *Spiritus est Deus: & eos, qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet adorare.*

2. Cor. 3. v. 17. *Dominus autem Spiritus est;* Idem patet ex eo, quod invisibilis est, 1. Tim. 6. v. 16.

13. Deinde dicitur *aternalis*: cum nec principium habeat ullū, nec finem unquam sit habiturus. Gen. 21. v. 33. Abraham prædicavit nomen **D E I** æterni Psal. 90. v. 2:

Antequam montes essent atq; fundaretur terra, tu DEUS ab eterno es in eternum. Psal. 92. v. 9. Tu altissimus in eternum, Domine. Es. 41. v. 4: Ego Dominus primus & novissimus, ego sum. Esa. 43. v. 10. 57. v. 15. 63. & 16. Roman. 16. v. 25.

3. Immen-
sus & infi-
nitus.

14. Tertio: immensus finitur DEUS & infinitus; & quidem in seipso: atq; ideo non expansione aliqua vel extensione, ullavè alià Physicà ratione. 1. Reg. 8. v. 27. Cœli cœlorum te capere non possunt. Ps. 145. v. 3: Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis. Ier. 23. v. 24: Nunquid non cœlum & terram ego impleo? Esa. 66. v. 1. Cœlum sedes mea, & terra scabellum pedum meorum: Act. 17. v. 28. DEUS non longè abest ab unoquoq; nostrum; Per ipsum enim vivimus, movemur, & sumus.

4. Omnipotens.

15. Quarto: Omnipotens. Sic enim ad Abrahamum inquit, Gen. 17. v. 2: Ego sum DEUS omnipotens, ambula coram me & esto perfectus. Similia extant Gen. 18. v. 14. item 28. v. 3. Exo. 6. v. 3. Es. 50. v. 2. Jer. 32. v. 17. & v. 27. Matth. 19. v. 26. Luc. 1. v. 17. Eph. 3. v. 20.

5. Intelli-
gens & li-
berrimus
agens.

16. Quinto: Nec bruta est illa omnipotentia, sed intelligens, à casu libera & fati coactione Ps. 147. v. 5. Magnus Dominus noster, & magna virtus ejus, & Sapientia ejus nō est numerus Es. 28. v. 29. Etiam hoc à Domino exercituum prodit, qui mirificus est consilio, magnificus re ipsa. Ier. 32. v. 19. Magnus consilio, magnus operibus. Rom. 16. v. 27. item 1. Tim. 1. v. 17. Regi seculorum, immortalis, invisibilis, soli sapienti DEO, honor & gloria in secula seculorum, Amen.

6. Verax.

17. Sexto: verax est DEUS noster, cū sit æternus & immutabilis, ab omni fūco alienus: nec quicquam sit, quod veritatem eius infirmare queat. Num. 23. v. 19. Non est homo DEUS, ut mentiatur: ipse dixit, & non faciet?

faciet? Deut. 32. v. 4: Deus veritas est, & non est iniquitas
in eo. 1. Sam. 15. v. 29: Triumphator in Israel non fallat, &
non poenitebit eum: neque enim homo est, ut agat poeniten-
tiam. Rom. 3. v. 3. Nunquid incredulitas hominum fidem
DEI evacuabit? Absit. Quin potius DEUS verax: omnis
autem homo mendax. Tit. 1. v. 2: DEUS mentiri nescit.
Hebr. 6. v. 18. Impossibile est mentiri DEUM.

18. Septimò: Misericors est DEUS: Num. 14. v. 18. Je- ^{7. Misericors.}
hova tardus ad viam, & multus misericordia. Exod. 34. ^{cors.}
v. 6. Jehova est DEUS misericors & clemens, longanimis
& multa benignitatis & veritatis. Psal. 86. v. 5. Quoniam
tu, Domine suavis & mitis, & multa misericordia omnibus
invocantibus te. Psal. 103. v. 8: Miserator & misericors
Dominus, longanimis & multum misericors. Non in perpe-
tuum irasceris, neque in aeternum retinebis iram. Esa. 49. v.
15. Jer. 31. v. 20. Luc. 6. v. 36.

19. Vltimò: Justus est DEUS Psal. 116. v. 5. Misericors ^{8. Justus.}
Dominus & justus est, DEUS noster miseretur. Psal. 119.
v. 137. Justus es Domine, & rectus in judicijs tuis. Esa. 45.
v. 21: DEUS justus & salvans non est prater te. Rom. 3.
v. 4: DEUS verax, omnis autem homo mendax: Sicut scri-
ptum est; ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas, cum ju-
dicaris. Rom. 9. v. 14: Numquid injustitia est apud DEUM?
Absit.

20. Atque attributa hæc, quibus Jehova describi- ^{Attributa}
tur, enunciantur quidem de DEO ut accidentia: acci- ^{Dei acci-}
dentia verò non sunt, sed, uti diximus, essentia- ^{dentia non}
lia. ^{sunt.}

21. Si enim accidentia essent, esset utique aliquid in
DEO, quod DEUS non esset, neque simplex DEUS
foret, ideoque planè non DEUS.

22. Quocirca etiam non tantum in concreto (ut Scholæ
loquun-

loquuntur) verum quoque in abstracto de Deo enun-
tiantur: Rectè enim dicimus: Deus est æternus & æ-
ternitas, infinitus & infinitas, misericors & misericor-
dia, iustus & iustitia: idq; propterea, ut simplicissima u-
nitas & essentia notetur.

23. Essentiæ huius ratione Deus simplicissimè unus
est: Personarum verò respectu in eum cadit quædam
pluralitas. Quare hoc in sequentibus demonstrabitur.

Deus essen-
tiâ unus.

24. DEUM essentiâ unum esse, infinitis Sacrarum
literarum testimoniis probatur. Deut. 6. v. 4. Marc. 12. v.
29: *Audi Israel, Dominus Deus noster Iehova UNUS est.*
Deut. 4. v. 35. *Ipse est Deus, & non est alius præter eum.*
Item v. 32, 35, 39. 1. Sam. 2. v. 2. item 2. Sam. 7. v. 22. *ibid.* 22. v.
32. 1. Reg. 8. v. 60. 2. Reg. 5. v. 15. item 19. v. 15, 19. 1. Paral. 17. v.
20. 2. Paral. 6. v. 14. Eccles. 1. v. 8. Psal. 83. v. 19. 96. v. 10. Esai. 37.
v. 20. c. 43. v. 10. & c. 44. v. 6, 8, 24. c. 45. v. 5. c. 46. v. 9. c. 48. v. 12.
Joel. 2. v. 27. Matth. 19. v. 17. Marc. 10. v. 18. Job. 17. v. 3. 1. Cor.
8. v. 6. Galat. 3. v. 20. Eph. 4. v. 6. 1. Tim. 2. v. 5. Apoc. 1. v. 8. c. 21.
v. 6. c. 22. v. 13.

Personæ
plures.

25. Circa pluralitatem personarum quatuor notan-
da veniunt: 1. Quid sit persona 2. Quot sint. 3. Quæ per-
sonarum nomina. 4. Quomodo distinguantur.

Persona
quid.

26. Persona est substantia individua, intelligens, in-
communicabilis, non sustentata ab alio.

Persona ab
sua di-
stinguitur.

27. Personam in deitate ab *sua* distingui, dubium
non est, cum ob differentiam illam ratione *simplicis* sim-
plicissimè unus, ratione verò personarum trinus cre-
datur Deus noster.

28. Verum qualis sit illa differentia, vel Angeli expli-
care non posse videntur.

29. Modus igitur omnis divinus, mysticus & nobis
prorsus incomprehensibilis credendus est: qui omnia
absurda rationis ductu hinc conclusa facilè illudit.

30. Si

30. Si enim ratio huius discriminis rationi nostræ non constat: quomodo, quæso, contra ipsam quoque rationis nostræ legem ex discrimine hoc aliquid curiosi homines concludent?

31. *Keckermannus in suo Syst. Theol.* modale hîc discrimen introducit. Verùm si ex Metaphysicis rectè didicisset, quid modus sit, ita non ineptiret.

*Keckermannus
ni distin-
ctio reyci-
tur.*

32. Modus non est ipsa res, cuius modus esse dicitur.

Ergò ubi est discrimen modale, ibi quodammodo est reale: & ubi tale conceditur; ibi non est simplicissima unitas, sed quædam compositio: imò prius & posterius. Quandoquidem modus semper naturâ posterior est subiecto, cuius est modus. Quæ sanè omnia cum natura & personis divinis manifestò pugnant, imò illas planè negant & tollunt. Personæ enim nihil aliud sunt, quàm ipsa essentia divina; & hæc nihil aliud est, quàm personæ; atque sic unus ille verus DEUS.

33. Non etiam persona in divinitate est, ut in genere species, aut ut membrum in integro; sed, ut diximus, ineffabili simul & imperscrutabili modo.

34. Nulla enim unquam rationi fuit aperta via, quæ ad hoc mysterium perduceret. Non enim ut DEUS omnium prima demonstratur per rectam rationē causæ; ita etiã Trinitas eius ratiocinando patefieri vel astui potuit. Verùm potiùs ratio quantum unitati simplicissimæ vendicat, tantum Trinitati derogat; & contrã.

35. Numerum porrò personarum divinitatis quod spectat, ternario is determinatus est. Tres enim sunt, neque plures, neque pauciores, divinitatis personæ: unde nomen Sacrosanctæ Trinitatis in Ecclesia exortum est.

*Personæ
numero
tres sunt.*

36. Quod Trinitatis mysterium in utroque quidem Testamento, tam veteri, quàm novo revelatum est:
verùm

verum ut reliquorum fidei articulorum omnium, ita huius quoque mysterii maior lux ad Messiam, hoc est, novi Testamenti tempora, reservata est.

Trinitatis
vox in Scri-
ptura non
invenitur:
res tamen
inest.

Trinitas
probat
ex veteri
Testamento.

37. Trinitatis quidem vox hisce apicibus in scriptura non habetur: verum quia non modo res ipsa in ea continetur: sed etiam Iohannes expressè trium facit mentionem, rectè utitur Ecclesia voculâ *Trinitatis*.

38. Ad probandum igitur hoc mysterium ex Veteri Testamento hæc adducimus testimonia, 2. Sam. 23. v. 2. *Spiritus Jehovæ locutus est in me, & sermo ejus per linguam meam.* Vbi per Iehovam intelligitur Deus pater, per Sermonem Deus filius, & per Spiritum, Spiritus sanctus. Psal. 33. v. 6. *Verbo Domini caeli firmati sunt, & Spiritu oris ejus omnis exercitus eorum.* Expressum quoque habemus locum *Esa. 63. v. 7. & seq.* fit enim ibi mentio Iehovæ, qui est Deus Pater; Deinde Angeli faciei eius, qui est Deus filius; & tandem Spiritus sancti. Referunt etiam Theologi huc dicta illa, in quibus vox Iehovæ, vel Domini, vel Dei tergeminata repetitur. *Num. 6. v. 24. Psal. 67. v. 7. Esa. 6. v. 3. & 33. v. 22.*

Trinitas
probat
ex Novo Te-
stamento.

39. Ex novo Testamento tribus modis demonstratur *Trinitas*: Primum manifestis testimoniis, quale est illud *1. Ioh. 5. v. 7. Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, pater, verbum, & Spiritus sanctus*: Et hi tres unum sunt. Item *Joh. 14. v. 16. & 26. & c. 15. v. 28. Act. 28. v. 25.* Deinde apparitionibus. Vbi cum primis illustris est *Deo Patre facta in Baptismo Christi Matth. 3. v. 16, 17.* Nam filius Dei ibi in Iordane baptizatur, Spiritus sanctus descendit in specie columbæ, & super filium requiescit: Pater verò clamat de caelo: *Hic est filius meus dilectus.* Ultimò formula Baptismi à Christo tradita *Matth. 28. v. 19. Euntes docere omnes gentes, baptisantes eos in nomine patris & filij & Spiritus sancti.*

Ca-

40. Caterum ex hisce Novi præcipue Testamenti *Nomina*
locis patet, quæ trium istarum personarum sint nomi- *trium per-*
na, nempe tria *Pater; Filius*, qui etiam verbum patris *sonarum di-*
appellatur, item splendor gloriæ, & character substan- *vinitatis.*
tiæ ipsius Ioh. 1. v. 1. Hebr. 1. v. 3, *Spiritus sanctus.*

41. Hæc etiam nomina in veteri Testamento suo mo-
do revelata fuisse constat ex distinctis locis *Psal. 2. v. 7.*
Psal. 33. v. 6. & similibus.

42. Tandem discrimen harum personarum considera- *Discrimen*
tur vel in genere, vel in specie. *trium per-*

43. In genere quale discrimen hîc detur, admodum *sonarum.*
se torquent Scholastici. *1. Generale.*

44. Negativè quidem aliquid hîc statuere, difficile
non videtur. Non enim personæ illæ differunt vel es-
sentialiter, vel accidentaliter, vel solâ mentis confide-
ratione, sive λόγῳ. Quandoquidem istud pluralitatem
Deorum, illud compositionem, hoc tandem ipsam di-
stinctionis huius negationem introduceret. Verùm
assertivè hîc aliquid determinare non videtur adeò
facile.

45. Durandus formalem distinctionem constituit;
verùm qui eum explicet, inventus nondum est.

46. Communiter discrimen hoc reale finitur: reali-
tas tamen illa nullo explicari modo potest: ut ita frus-
trâ omninò hîc ratio se torqueat, angat & excruciet.

47. Quocirca licet discrimen hoc reale in sano sensu
cum Theologis nostris admittamus: nihilominùs in
tanto hoc mysterio tutiùs nos versari putamus, si dis-
crimen ab ipsis subiectis petatur, & hypostaticum fi-
niatur.

48. *Discrimen personarum divinitatis in specie confide-* *2. Speciale.*
raturum vel est internum, vel externum.

49. *Discrimen internum* est, quod desumitur à distin- *Internum.*
ctis

ctis propriis & internis attributis. Scholastici vocant opera Trinitatis ad intra.

Opera ad intra quid. 50. Opera sive attributa illa interna dicimus, quæ omnis egressionis expertia sunt, intra deitatem manent, & ad ea, quæ DEUS non sunt, nullo modo pertingunt, ut sunt: gignere, gigni, procedere. His igitur hunc in modum distinguuntur.

Pater. 51. *Pater* à nullo est factus, nec creatus, nec genitus, nec procedens: sed ab æterno genuit filium, à quo & à filio Spiritus sanctus procedit.

Filius. 52. De patris deitate non sunt peculiariter mota certamina: quocirca nihil de illa in præsentia tractamus. 53. *Filius* à patre solo est, non factus, nec creatus, sed ab æterno genitus. & in plenitudine temporis propter nostram salutem incarnatus, à quo & à patre Spiritus sanctus procedit.

54. Circa personam filii propter hæreticos duo probanda veniunt; 1. Quòd sit DEUS & patri æqualis. 2. Quòd sic *ὁμοούσιος* patri.

Filius reverè Deum esse probetur. 55. Prius probatur septem argumentis. I. Quia filius DEI fuit & ante incarnationem & ante omnium rerum creationem. Ante incarnationem quidem; quia fuit ante Abrahamum *Job. 8. v. 58.* & fuit tentatus tempore Moysis à patribus *1. Cor. 10. v. 9.* Ante creationem: quia habuit gloriam apud patrem, antequam mundus esset, *Job. 17. v. 5.* fuitq; in principio & per ipsum omnia facta sunt, *Job. 1. v. 3.* II. Quia est æqualis DEO *Phil. 2. v. 2.* III. Quia ipse & pater unum sunt, *Job. 10. v. 30.* IV. Quia ipse in patre & pater in ipso est, *Job. 14. v. 10.* V. Quia est DEUS fortis & pater æternitatis. *Es. 9. VI.* Quia est rex seculorum sive æternus, *1. Tim. 1. v. 17.* VII. Quia est primus & notissimus. *a & ω Es. 44. v. Apoc. 1.*

Filius Pa- 56. Posterius, nempe *ὁμοούσιος* filii cum patre, hisce evinci-

vincitur argumentis: I. Quia ipsi nomini Iehovæ, quod *tri esse*
 soli DEO competit in sacris, tribuitur. *Jerem. 32. v. 5. ὁμοούσιον*
Num. 14. Israëlita dicuntur tentasse Iehovam: quod *probatur.*
Paulus 1. Cor. 10. de Christo interpretatur. Item *Es. 6.* vidit
 Iehovam Propheta in maiestate, quod *Job. 12:* Christo
 in gloria ab Esaiâ viso accommodatur. II. Quia ex-
 pressè vocatur DEUS *Psal. 45. v. 12. Job. 1. v. 1. c. 20. v. 28.*
Rom. 9. v. 5. 1. Tim. 3. v. 16. Tit. 2. v. 11. 1. Job. 5. v. 5. III. Quia
 est ab æterno, *Psal. 2. v. 7. Es. 9. v. 7. Mich. 5. v. 21. Job. 17. v. 5.*
 IV. Quia est omnipotens ut pater, *Job. 10. Apoc. 1. v. 9.*
 V. Quia est creator coeli & terræ, *Psal. 33. v. 6. Job. 1. v. 3.*
Col. 1. v. 16. Heb. 1. v. 2. VI. Quia adoratur. In nomine e-
 nim Iesu flectitur omne genu, coelestium, tenestrium,
 & inferorum *Phil. 2. v. 10. Deut. 6. Matth. 4.* Et de filio DEI
 dicitur *Psal. 97.* teste Epistola ad *Hebr. c. 1:* adorent eum
 omnes Angeli. VII. Tandem divinitas filii manifesta
 est ex miraculis, quæ propriâ facit potentiâ, *Job. 10.*
v. 25.

57. *Spiritus sanctus* à patre & filio est, nec creatus, nec *Spiritus*
 genitus, sed inenarrabili productione procedens. *sanctus.*

58. De persona Spiritus sancti propter hæreticos duo
 quoque probanda sunt. 1. Quòd sit verus DEUS, pa-
 trique & filio ὁμοούσιος. 2. Quòd simul à patre & filio
 procedat.

59. Prius probatur, I. Quia in sacris expressè nomi- *Spiritum*
 natur DEUS *2. Sam. 23. v. 23. 1. Cor. 3. v. 17. c. 12. v. 6. Act. 5. v. 5.* *sanctum*
 II. Quia est creator, *Psal. 33. v. 6. Ps. 104. v. 30.* III. Quia est *verum Deum*
 ubique, *Psal. 139. v. 7. Sap. 1. v. 7.* IV. Quia omnia scruta- *esse proba-*
 tur, etiam profunditates DEI. *1. Cor. 2. v. 10.* V. Quia in *tur.*
 ipsius nomine baptisamur *Matth. 28. v. 19.* VI. Quia in
 eum credimus, ut confitemur *in Symbolo.*

60. Posterius probandum est distinctè. Quòd à patre *Spiritum S.*
 procedat, manifestè testantur verba Christi *Iohan. 15.* *à patre pro*
v. 26: cedere.

v.26: *Cum venerit paracletus, quem ego mittam vobis à patre, Spiritus veritatis, qui à patre procedit.*

Spiritum S. à filio procedere. 61. Quòd à filio procedat, probatur his rationibus. I. Quia est Spiritus oris & labiorum Christi *Es. 11. v. 4.*

2. *Theß. 2. v. 11.* Quia nominatur Spiritus filii DEI *Galat. 4. v. 6.* III. Quia nominatur Spiritus Christi *Rom. 8. v. 9.*

62. Ex hæcenus probatis & demonstratis intelligitur porrò, quòd *pater sit prima persona*: quia est à nullo, & est fons Trinitatis: *Filius secunda*; quia tantum à patre est: *Spiritus sanctus tertia*, quia est ab utroque.

Discrimen externum. Opera Trinitatis ad extra. 63. Discrimen externum est, quod ab externis proprietatibus sumitur: Scholastici vocant *opera Trinitatis ad extra*, quæ quidem à deitate promanant, terminantur tamen extra illam ad id, quod DEUS non est.

64. Distinguuntur autem illis hoc modo: patris est creare & sustentare omnia: quando quidem ex ipso, in ipso, & per ipsum omnia *Rom. 11. v. 36.* & mittere & dare filium *Job. 3.* Filii incarnatione & merito suo redimere genus humanum: atque ita esse mediatorem & redemptorem: Spiritus sancti sanctificare operando *χαρισματα*, & efficaciam in ministerio largiendo.

Conclusio. 65. Conclusum itaque esto: Verum DEUM unum esse & trinum: unum quidem in essentia, & trinum in personis: ita ut essentia non separetur, & personæ non confundantur, sed unitas in trinitate & trinitas in unitate colatur.

Errores. 66. Ex qua conclusione patet, errare circa hunc articulum I. *Epicureos*, qui nullum omnino DEUM esse contra conscientiam statuunt *Psal. 14. v. 1. Tit. 1. v. 15.* 2. *Ethnicismum*, quo plures, imò prope infiniti DEI confingebantur *Rom. 1. v. 22.* III. *Valentinianos*, qui DEOS quoque innumerabiles fingebant. IV. *Marcionitas*

ritas & Manichæos, qui duos introducebant **D I O S**,
pariter æternos, alterum bonum, alterum malum. V. Sa-
bellianos, Samosatenum, Judæos, Mahometistas & Antitri-
nitarios, qui negant personas Trinitatis. VI. Arium &
huius sectatores, qui *oppositas* personarum Trinitatis
inficiantur.

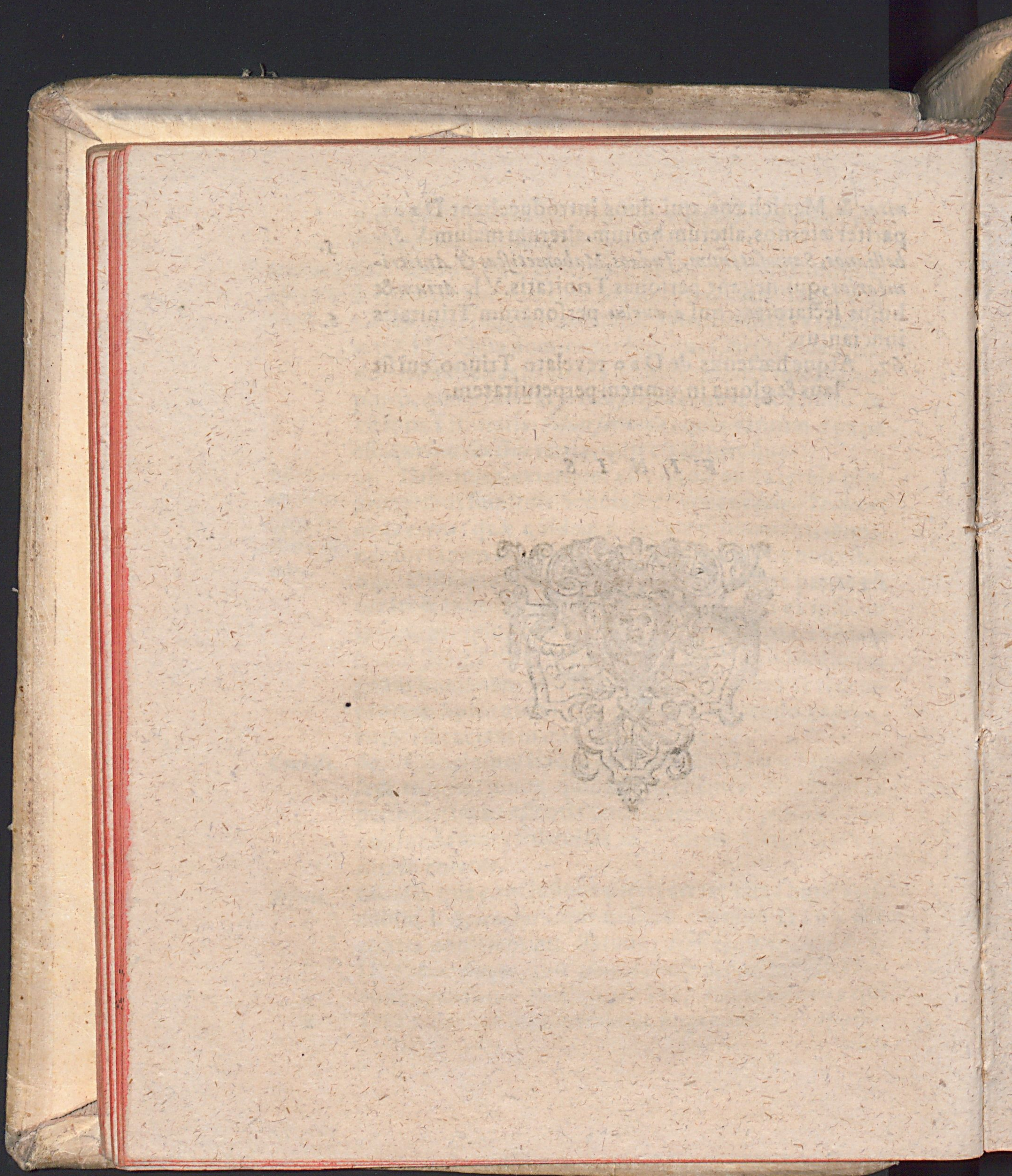
5.

6.

67. Atque hæcenus de **D E O** revelato Triuno, cui fit
laus & gloria in omnem perpetuitatem.

F I N I S.

99 A 6935

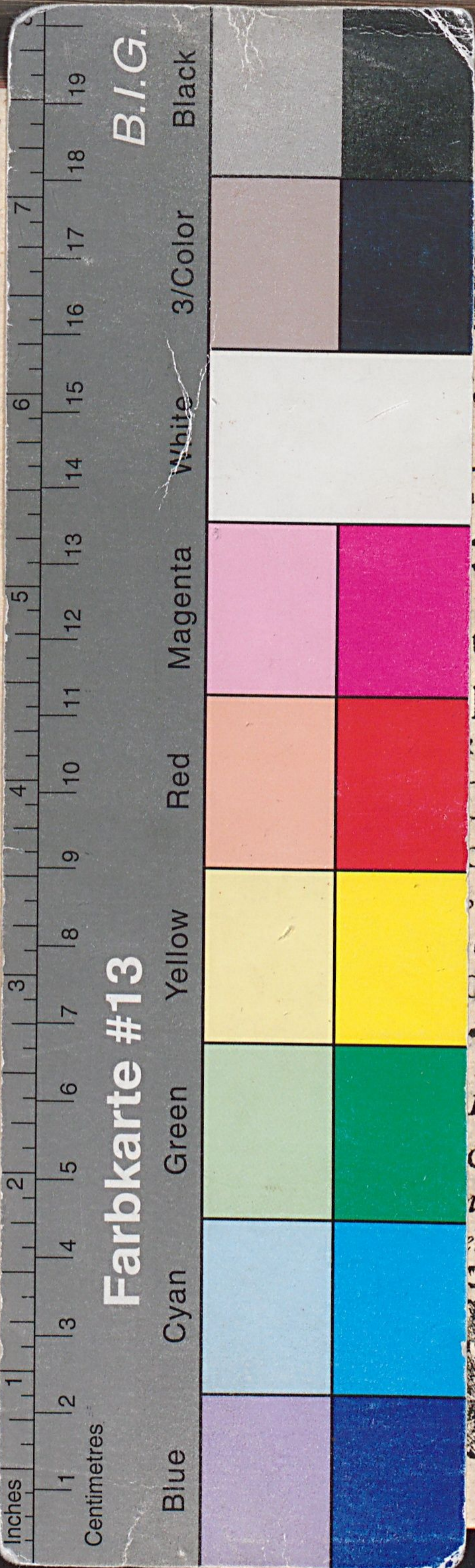
ULB Halle 3
005 360 463

TA → OC

2

TIONUM
ogicarum
tatio II.
OVNO
RINO.
ttebergensi Acade-
proposita.
ÆSIDE
D MARTINI
ore publico:
PONDENTE
CANVTI FORTHE-
Orientali Peersörensi,
(1686): (1686)
DÆBURGI,
oachimus Boëlius
ntis Bergeri Bibliopola
erg: Anno 1611.

